

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Fit Cardinalis, & Archiepiscopus Mediolani. cap. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

que gravitatem ad eius iudicium redijt: quam curam, ea cum laude gessit cum fororum gubernatione coniunctam; vt si quemadmodum Apostolus monet; ab administratione domestica ducamus argumentū; ecclesiā quoque illi quandoque recte committi posse, iam tum liceret facile iudicare. Ad continuanda iuris scientiæ studia, impedimētū aliquid Abbati eiusmodi administratio sine dubio attulit: sed ob id quoque intermittendus fuit iuris discendi labor; quod studiorum suorum cursus cito conficiendi desiderio, quasi aestu quodam, ad vigilias, & nimias literarum occupationes delatus, in periculosam valetudinem, pituita ex capite distillante incidit; quæ curationem procul à libris omnino postulabat. ea pluribus mensibus temperantia fere, commodaque vitæ ratione Mediolani adhibita; quamquā grauius malum, fortasse etiam vitæ discrimen, auertere visa est; non effecit tamen, quin pituita itidem flueret vsque ad postremos fere illius vitæ annos, quo tempore illa assiduo ieiunio valde imminuta, in prouerbij fere consuetudinem Caroli remedium induxit. dū curaretur, à medicis præscripta musici cantus oblectatione, quæ naturā tamen erat ei valde iucunda, eo temporis spatio tantum utebatur, quod medicinæ causa ij necessariū iudicauerāt. ac ea tum verecundia fuit; vt si quid carminum canēdum esset, quod ad lasciuiam pertineret; reijciendum ille quidem curaret prius, si animaduertisset; sin alitem, verba saltem ommitteret; vocumque modos tantum exprimeret. digna certe, clerico modestia; quemadmodum ea quoque quod rogatus, vt pilæ ludū in paternæ domus platea spectaret; ad ianuā fenestramve ita consistere recusabat, vt à cæteris spectatoribus videri posset. At disciplinæ sacræ studium non mediocriter ostēdit, in veteribus monachis quibusdā ecclesiæ suæ Aronensis

Pars III.

corrigen- dis. qui quidem à beati Benedicti instituto tam longè aberant; vt vix ipsius monastici vestitus vestigium retinerent. quorum licentiam, cum sibi minimè ferendam adolescēs Abbas iudicaret; alios victus asperitate, alios arcta custodia puniuit, & in officio continuit: quamquam nullo eius generis tūc proposito exemplo, quod sequeretur. Quinto, ex quo iuri studere cœperat, anno exacto, vt iuris vtriusque peritus, doctoris insignia publicè Ticini suscepit; Francisco Alciato tradente, qui discipuli officio postea Cardinalis creatus est.

Obitu Pauli quarti, vacabat eotē- pore Pontifice Romana Sedes. tum Cardinalis Medices Margaritæ frater, electus est; & Pius eius nominis quartus appellatus; anno salutis M. D. LX. ineunte. Allato Mediolanum nuncio; ad duos Comites, vt Pontificis sororis filios, salutandos, domum conuenere statim Magistratus, ciuitatisq; principes; cognati, vt fit, noti que omnes. sed illos neq; spei magnitudo, nec elata cogitationes impediunt; quin sese pie colligentes, Deo gratias agerent; & peccata sua confessi, sanctissimāq; sumpta Eucharistia, christianum iacerent status eiusmodi fundamentum. Federicus sine mora Romam contendit. Carolus paucis interiectis diebus, Pontificio iussu accersitus, secutus est. Alterius sororis filios Pontifex habebat, Marcum postea Cardinalem, & Annibalē, Sitticos, Altaempsij Comites; Serbellonos item cōsobrinos; quos omnes dilexit, magnisq; honoribus, & amplitudinis Pontificiæ beneficijs auxit: sed hos tamen præcipuè sibi ornandos ille constituit. Federicum statim quibus potuit maximis, ditionis ecclesiasticæ titulis ornauit; qui Philippi quoque Hispaniarum Regis liberali voluntate, opibus, atque honoribus valde honestatus est. Carolum Prothonotarium

Fit Card-
nalis, & Ar-
chiepisco-
pus Medio-
lani.
CAP. III.

Aa 3 pri-

primo creauit; ac libellis referendis
 præfecit. post mensem autem, & Car
 dinalem fecit; &, quamuis annum a
 geret tantummodo XXI. Medio
 lanensem detulit Archiepiscopatum.
 Præterea Romanæ ditionis admini
 strationem illi mandauit; de qua, vi
 ris grauib; in consilium adhibitis,
 assidue consultaret, supplices libel
 los, ac mandata omnia, quæcumque
 essent, pro se subnotare iussit. Aucto
 ritatis pontificiæ munera grauissima,
 negotiaq; quotidie detulit; & omniũ
 curarum suarum, consiliorumque
 participem fecit, ac administrum.
 nam & ipse miram in publica nego
 tia, grauissimaque res gerendas o
 stendit ab initio propensionem. eò fa
 ctum est, vt nullus ferè apud cognatum
 Pontificem Cardinalis maiore
 auctoritate, atque administratione
 vquam fuisse videretur. Addidit
 amplissimas facultates; quibus ille
 splendore planè regio, contra quam
 eius natura, consuetudoque ferret,
 vitam instituit. maximus domesticorum
 numerus; in his viri literis, nobilitate,
 titulis ornatissimi. Præfules,
 alijque nobilissimi viri quotidiani
 conuiuæ. pretiosissima suppellex. quo
 tidianas etiam oblectationes quasdam
 sacræ disciplinæ non satis consentaneas
 admittebat. Magna porro, re
 pentinaque dignitatis amplificatio, si
 præsertim exempla, & instigationes
 accedant, sæpe mores, ac naturam ip
 sam perturbat. At tantis copiarum
 blandimentis delinitus, ad perfectio
 rem tamen vitæ disciplinam oculos
 retorquebat: & ad humana omnia
 contemnenda se ipse frequenter ex
 citabat. Cumq; multos post annos
 Dei beneficia secum reputaret, com
 memorare solitus fuit, inusitata se ra
 tione ad sanctiora pietatis officia, re
 ligiosoremque vitam fuisse perdu
 ctum: neque enim angustas, asperas ve
 res, vt plerumque fit, Deum adhibuif
 se; sed prosperas, maximeque floren

tes: vt in ijs rerum humanarum leu
 tatem, inanitatēque diuino lumine
 perspicere, ad ea, quæ solida, grauia,
 æternaque sunt, animam adijceret.
 Interim non solum aliquid amplius,
 vt humanum est, ex opibus Ecclesiæ
 quotidie sibi addi non postulabat; sed
 etiam vltro à Pontifice tradita, pro
 pemodum accipiebat inuitus: quod
 ex cognatis nonnulli, & alij, qui ex
 eo pendebant, valde queiebantur: &
 quod virtutis erat, vt humana peruer
 sitas est, angusto, paruoque animo tri
 buebant. Virginalē modestiam, que
 semper in eius moribus eluxerat, ex
 quisitè retinuit: & in eo genere non
 modo quidquam malè appetere nun
 quam vlli visus est; sed insidias quoque
 non semel paratas sanctè admodum
 vitauit. Præstitit in mandatis mune
 ribus summam fidem, incredibilem
 que diligentiam; tum mentem pro
 fus incorruptam; quæ neque cupiditate,
 neque vlius gratia vquam mo
 ueretur; sed in omni re consultanda,
 & diiudicanda, quod iustissimum es
 set, id spectaret, & exequeretur sem
 per pristinam item patientiam; vt nul
 lus errato, vel molestia commotus,
 quidquam faceret; aut diceret in quæ
 quam contumeliosum. Cum autem
 plerique amplitudinis, diuitiarum
 que splendore, commodoque capti,
 delicatiores fiant; laboreque dignita
 ti coniunctos fugiant; contra hic ad
 lescens sese patientissimum præsta
 bat: multum scribendi, dictandi que
 laborem suscipiebat: diuturnam ijs,
 qui alloqui vellent, operam dabat. In
 suos, pauperesque, si liberalissimus
 initio non fuit; ita se tamen compa
 rauit; vt in eius animo liberalitas in
 dies, calore diuini spiritus augefcens
 ad præclaram illam effusionis planè
 christianæ maturitatem tandem per
 ueniret. Pauperibus multa donauit,
 tum Romæ; tum in ijs maxime locis,
 vnde sacras pecunias accipiebat. Ar
 næ præsertim multa distribuit, ac Me
 dio

diolani: vbi si qua de causa in rebus ecclesiarum constituendis, gregeque ad rectam viam reducendo, sumptu opus esse viderat; de suo liberaliter iussit suppeditari: vt nihil penitus ex ipsius ecclesiarum fructibus ipse Romae tunc existimetur percepisse. Humaniora literarum studia coluit, cumque viros eruditissimos in eo genere plures apud se haberet; ex eis, alijsque nobilem instituit Academiam, cuius exercitationes noctes appellavit Vaticanas; quoniam publicis, plerumque negotijs interdum occupatus, certas eis dabat ipsius intempesta noctis horas. Valebant ea studia, ad doctrinam morum, facultatemque dicendi comparandam; tum memoriam quoque exercendam: dum posita quaestione, quae ad mores pertineret; in vtramque partem, quam poterant ornate, copiose, atque eleganter differebant. ad animorum vero relaxationem aliquid etiam admiscere liberalis ioci solebant, ac leporis. ex horum numero, & ex eis, quos in consultationibus adhibebat, viri fuerunt, tum literis, tum dignitate clarissimi; qui magno fuerunt, partimque adhuc sunt reipublicae christianae vsui, atque ornamento: ex quibus Episcopi, Cardinales; & ipse quoque Gregorius XIII. extiterunt. Curabat ille, per eas exercitationes, non solum eiusmodi doctrinae praecipua, dicendi quoque vsu assequi; sed etiam, quae in loquendo sentiebat, impedimenta naturae superare: concisas enim sententias, immo etiam verba ipsa immuta habita quodam nimiae celeritatis pronuntiare solebat. quibus in rebus, quantum profecerit; tum illius iudicium in scribendo, alienis quoque scriptis corrigendis postea indicavit; tum frequentissimas conciones declararunt. Atque huiusmodi studia non parum ad eius quoque salutaria consilia valuisse postea fatebatur. cum enim illi Stoicorum sententia in Academia

impugnanda quandoque obuenisset; contra potius sese ad eos aliquo modo sequendos, hoc est ad perturbationes comprimendas, dum ei rei studeret, animique perfectam moderationem comparandam, sensit incitari; ex quo Epicteti philosophi libellum frequenter in manibus habere, eiusque praecipua valde obseruare, per ea tempora visus est.

Cum in Carolo rerum humanarum saepe despicientia sese ostenderet: non obscure tamen etiam studium apparebat sorores omnes recte collocandi. Id optime successit; Pontifice fauente; Deoque in primis cumulatissime praestante, quod bonus ille Gibertus eximia pietate sperauerat. Eas enim Principibus, ac diuitijs ditioque praestantibus viris in matrimonium dedit: Camillam quidem, quae prima fuit, Caesari Gonzagae, Melitiae Principi: Hieronymam Fabricio Gesualdo, Venusini Principis primo filio: Annam Fabricio Colungae, Marci Antonij Ducis Taliacotij itidem principi filio: Hortensiam Annibali Sittico, Altiphsij Comiti, & sororis Pontificis filio; non enim Hortensiam ex Margarita, sed ex alia vxore Giberti susceperat. Honestissimae fuerunt omnes: at Anna ijs moribus, eaque fuit sanctitate; vt in tanti fratris historia merito, de illa sit praecipue commemorandum. solidae pietati, rerumque diuinarum contemplationi maxime semper dedita fuit. vt non modicam noctis cuiusque partem, quae somno danda erat, in sacra supplicatione adhuc puella ponere soleret. At cum Fabricius adhuc adolescens diem suum obijisset; christianae disciplinae, pijsque exercitationibus in dies magis intenta, tantum profecit; fratris exemplo, ac hortationibus in primis incitata; vt in eius precibus magnum domus suae praesidium Marcus Antonius vir prudentissimus collocaret. Vestitum mutare, seseque abdere in mo-

De Annae
sanctitate,
& ceterarum
sororum ma-
trimonijs.
CAP. IIIA.